СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 89. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 17 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 89. Jersey City, N. J., Tuesday, April 17, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ДУМАЄ ДОМАГАТИСЯ ПІВТОРА МІЛІЯРДА НА ДОПОМОГУ

ЗА ЗАКІНЧЕННЯ КОНҐРЕСОВОЇ СЕСІЇ 15 ТРАВНЯ.

ВАШИНҐТОН. — Президент відкрив перед провідниками палати послів свої пляни щодо законодатної діяльности конґресу.

Президент заявив виразно, що він думає приспішити роботу конґресу так, щоби сесія скінчилася 15 травня. Між найважнішими точками програми конґресу президент ставить точку про допомогу безробітним. На цю ціль президент думає домагатися від конґресу ухвалення півтора міліярда долярів.

ЗРІСТ СТРАЙКІВ У БЕРЕЗНІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ваґнер видав заяву за найскорше ухвалення його проєкту закона про встановлення машинерії для полагодження страйків. Сенатор вказує при тому, що за звітами, які дістала краєва робітнича рада, число страйків постійно збільшується. В березні було їх три рази стільки, що в лютім.

ЦЕРКОВНИКИ КРИТИКУЮТЬ УРЯДОВУ ПРОГРАМУ ВІДБУДОВИ ЯК КОНСЕРВАТИВНУ.

НЮ ЙОРК. — Конференція методиських епископальних проповідників ухвалила резолюцію про акцію уряду коло відбудови краю, в котрій осуджують цю акцію як занадто помірковану й недостаточну.

На конференції були теж радикальні резолюції за перебрання ріжних підприємств на державу, але ці резолюції перепали. Всетаки конференція приняла досить радикальні постанови.

КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОПОВІДНИК ЗА РАДИКАЛЬНУ РЕФОРМУ БАНКОВОСТИ.

ДІТРОЙТ. — О. Чарлз Коклин, відомий зі своїх радіових проповідей католицький священик, виступив у своїй недільній проповіді за скасування приватних банків та перебрання всього банкового діла на державу. На його думку, федеральна резервова система повинна бути знесена, а на її місце заведена державна щадниця, яка має бути власністю народу. Ця державна щадниця має мати філії в кождім місті. Банкові урядовці не мають мати виборчих прав і ніхто не може мати більше у цім банку, як 50 шерів.

СВЯТО ШЕВЧЕНКА В УРУҐВАЮ.

Ще на початках січня повстав за ініциятивою українських національних орґанізацій у Монтевідео комітет для влаштування першого українського національного свята в Уруґваю. Комітет почав енерґійну працю над підготуванням свята і ввійшов у ближчі відносини з орґанізацією Катальонців, які з великим задоволенням відступили свою театральну салю, як на проби так і на свято, а також на будуче запропонували свою домівку на всякі національні свята та виступи, підтверджуючи тим свою прихильність та дружні відносини до Українців.

Після цього комітет оголосив на сторінках „Українського Слова" і при помочі відповідних летючок заклик до всього українського громадянства в Уруґваю, на що зараз відгукнулась українська молодь, яка з молодечим запалом взялася до праці, щоби відповідо приготовити свято, та отверто й енерґійно виступила проти аґентів червоної Москви, які летючками старалися перешкодити улаштуванню свята. Ініціятори свята зі ще більшим запалом взялися до праці, приготовляючи хор та обширну програму свята, яка складалася з чотирох частей, а 12 точок, переплітаних хоровими виступами, деклямаціями та промовами.

Свято відбулося при битком наповненій салі українського громадянства в Монтевідео, Віжа Серро та околиць, які численно прибули, щоб на скитальщині спомянути не злим тихим словом безсмертного Кобзаря, щоби на далекій чужині вшанувати 73-ті роковини смерти найбільшого українського поета-ґенія та віддати належну пошану цьому найбільшому синови України.

Програма свята почалася в годині 9-тій увечір національним гимном і Заповітом, які відспівав хор у супроводі фортепяна. Деклямації виконали п. К. Данько, панна Л. Вищинська і 5-літня дівчинка Ганна Ковальчук. Промову виголосив голова комітету, який іменем комітету привитав присутніх та коротким, але річевим словом зясував заслуги незабутнього батька Тараса. Після цього хор під управою п. Данька відспівав іще низку національних пісень, чим свято закінчено.

Назагал свято випало гарно і зробило на присутніх гарне враження. Від тепер є надія, що українська еміґрація в Уруґваю почне активніше культурно-орґанізаційне життя.—(„Українське Слово").

СОЮЗОВІ ЮВИЛЕЇ З НОВИМИ ЧЛЕНАМИ: ЦЕ ДІЙСНІ Й ЖИВІ ЮВИЛЕЇ. ВСТУПИТИ ДО У. Н. СОЮЗА, ЗНАЧИТЬ, НЕ ЗРОБИТЬ ЛАСКУ СОЮЗОВИ, А ТІЛЬКИ СОБІ САМОМУ, БО ЗНАЧИТЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ В ЧЕСНІЙ, ДОБРЕ ЗАГОСПОДАРЕНІЙ І ДОБРЕ ВЕДЕНІЙ ФІНАНСОВІЙ ІНСТИТУЦІЇ. БУТИ В СОЮЗІ, МАТИ В НІМ СВОЇ ДІТИ, ЧИ ПРИТЯГНУТИ ІНШИХ ДО СОЮЗА, ЗНАЧИТЬ СПОВНИТИ СВІЙ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК, ЗНАЧИТЬ ПОДБАТИ ПРО РОЗВІЙ НАРОДНЬОЇ УСТАНОВИ, ЯКА НА ПРОТЯЗІ 40 РОКІВ ДАЛА ПОВНО ЖИВИХ ДОКАЗІВ НАЙКРАЩОЇ ЛЮБОВИ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ХТО ЦЕ РОЗУМІЄ, ЦЕЙ СТАНЕ В ТІМ ЮВИЛЕЙНІМ РОЦІ ЧЛЕНОМ У. Н. СОЮЗА, АБО ВПИШЕ ДО НЬОГО СВОЇ ДІТИ, АБО ПРИДБАЄ СОЮЗОВИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ.

ДИЛИНДЖЕР ЗНОВ ДАВ ЧУТИ ПРО СЕБЕ.

Відомий бандит Дилинджер, котрий зі своєю шайкою добув недавно грабунками до 50,000 долярів та вбив при тому 5 осіб, а котрого шукає поліція по цілій просто Америці, зявився нагло з товаришем Гомером Вен Мітером у Ворсов, Індіяна.

Бандити забрали на вулиці як бранця поліцая Джана Питинґера, казали йому завести себе до поліційних маґазинів, забрали звідти два поліційні револьвери та дві камізельки, що охоронюють груди перед револьверовими кулями, і знов пропали без сліду.

ПОПРАВА ГОСПОДАРСЬКОГО ПОЛОЖЕННЯ НІМЕЧЧИНИ.

(УП) Поправу господарського положення в Німеччині за останній рік зображають наступні числа:

Число безробітних, яке 1-го березня минулого року виносило 6 мілionів, спало до 3.37 міл. Індекс витвору промислових продуктів (для 1928 року означений числом 100), зріс із 62.9 на 77.8. Коли в 1932 році було до занотування кругло 71,000 скінчених будівельних робіт, то в 1933 році було їх 97,700. Товаровий оборот державних залізниць зріс із 280 міл. тон у 1932 році на 307 міл. тон у минулому році. Конкурси впали з 14,138 на 7,791, а щадничі вкладки зросли з 10.23 міліярдів на 11.27 міліярдів. Продукція камяного вугля зросла зі 105 міл. тон на 110 міл. тон; продукція чавуну з 3.9 міл. тон на 5.3 міл. тон; продукція сталевих виробів з 5.8 міл. тон на 7.6 міл. тон; витвір електричної енерґії з 13 міліярдів кільоватів на 14.2 міліярдів; збут цементу з 2.8 міл. тон на 3.5 міл. тон; число особових авт в руху з 41,000 на 82,000.

БЕНКЕТУЮТЬ.

Недавно в Ужгороді відбувся баль московських еміґрантів, які тішаться великою симпатією уряду. Гарцювали аж до ранку й говорили за єдіную неделімою матушку Расею. На боль позлазилася вся слизь реакції мадярсько-чесько-московсько-польської. Пили, гуляли і говорили про те, як найміцніше скувати ланцюги для українського народу. Забрили туди й наші землячки деякі. То певно з надмірного патріотизму, про який вони так радо говорять. І в цім нема нічого дивного, бо самоотверженність Малорісіян давно відома. Запишемо й ще один випадок безхребетности тих, які чваняться своєю свідомістю. — („Вперед").

ЩО НОВОГО В ФОТОҐРАФІЇ НА СЕЗОН 1934?

(УП) Досі найбільше журби завдавало фотоґрафам питання, як довго треба насвітлювати фільму чи плиту при ріжних ступнях погоди і при ріжних умовах в природі, щоб фотоґрафія випала добре. Були ріжні таблиці й таблички до цього, але все на специяльні умови. Нераз бувало й таке, що з ріжних таблиць вираховувано середню аретмитичну для часу насвітлювання, але й це не вело до цілі і задавало дуже богато мороки, коли в міжчасі погода могла змінитись і треба було наново все перераховувати. Щойно тепер випустила індустрія на ринок спеціяльний апарат з фотокамери й малого ґальванометра. Аматор навіть не мусить знати, на чому оснований принцип такого апарату. Як хоче фотоґрафувати який предмет чи людину, мусить наставити цей апарат на даний предмет, наставити один круг на відповідну світловражливість фільми, другий на отвір сочки і, малу хвильку почекавши, відчитати на скалі ґальванометра час, на протязі якого треба фотоґрафію насвітлювати, щоби вона добре випала. Все це робиться майже автоматично. Апарат, що правда, коштує нині коло 30 німецьких марок, одначе виплачується і є надія, що індустрія випустить і дешевші його конструкції.

З ЛІЖКОМ ДО КОЛЄКТУРИ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ.

Весела історія трапилася в Італії, в місті Тортона. Якийсь бідний робітник купив собі льос державної льотерії, але тому, що не мав його де ховати, впав на думку приліпити льотерійний льос до споду свойого деревляного ліжка. По трох тижнях довідався, що на його льос впала виграна кілька тисяч лірів. Щасливець намагався відліпити льос, але побачив, що його годі відліпити. Щоби не подерти льоса та не втратити через те виграної, робітник узяв ліжко на плечі і приніс його до льотерійної контори, де й виплачено йому виграну.

ДЕ ПОХОРОНЕНИЙ ПРОВОКАРОР АЗЄФ?

(УП) Німецька преса подає, що відомий свого часу провокатор Азєф помер по війні в Берліні під назвищем Нідермаєр і похоронений на кладовищі Вільмерсдорф, гріб 15, ряд 5, відділ Д. По розкриттю його діл, Азєф довго скитався по всьому світі, доки не осів на стало в Берліні. В спокійному й ввічливому обивателі ніхто не підозрівав Азєфа і тому він міг спокійно жити. До початку революції йому помагала царська охрана грошевими засобами.

РОЗЗБРОЄННЯ...

(УП) Анґлійська фльота збогатилась на один новий винахід, якого значіння ще сьогодні не можна оцінити. Анґлійські морські експерти видумали спеціяльний апарат для висаджування в повітря чужих кораблів. Винахід цей — це малий прилад у формі корабля вагою 10 тон. Цілий цей кораблик наповнений вибуховими матеріялами та випосажений спеціяльними апаратами, які поганяють цей кораблик і даються керувати при помочі електромаґнетних хвиль з великого боєвого корабля. Скорість апарату надзвичайно велика, так, що ворожому кораблеви трудно буде скритися перед ним. Колиб навіть ворожий корабель пробував вимінути небезпеку, то корабликом керують з корабля в той бік, куди тікає ворожий корабель. Анґлійські боєві кораблі зможуть брати на себе велику скількість таких апаратів і використовувати їх у бою. Коли апарат не потрапить на свою ціль, то його назад скеровують до корабля та витягають спеціяльним краном з води, щоби вжити другий раз.

Другим того роду винаходом є спеціяльний апарат, який автоматично вказує на скорість і висоту лету ворожого летуна і ці дані відразу передає протилетунським батеріям. Досі потрапляло до цілі коло 3% усіх вистрілених набоїв, а завдяки цьому апаратови звищено цільність на 15%, без огляду на висоту лету. При спробах з літаком на висоті 1.5 км. при скорості лету понад 300 км. осягнено цільність 29% усіх вистрілених набоїв.

І СЛОВАКИ НЕ ЛІПШІ.

В Оноковцях (Закарпаття) кілька Словаків подали протест проти української (руської) школи в селі. Цікаво зазначити, що за останнім переписом було начислено там душ 377 Українців (Русинів), а тільки 229 Словаків. З цього бачимо, як словацькі шовіністи ставляться до нас. Вони мають неабиякий апетит на українських дітей.

ЗАМІСЦЬ „РУСІНСЬКОЇ" ДОМАГАЮТЬСЯ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПІДКАРПАТТЯ

ПРАГА (Чехословаччина). — „Венков", орґан чеської аґрарної партії, помістив статтю якогось Василя Мудраниниця, затитуловану „Проблеми Підкарпатської Руси". В статті тій сказано між іншим таке: „З відваґою Александра Великого треба розрізати ґордійський вузол і завести у всіх „русінських" школах Підкарпатської Руси чехословацьку мову навчання. Чехословацький нарід є відповідальний за культурний розвій „русінського" народу і не можна дозволити, щоби „русінському" народови були вмушувані йому цілковито чужа, далека українська, або великоруська мова й культура".

До аґрарної чеської партії належала на Підкарпаттю „русская" молодіж. Отою статтею „Венкова" вона дуже стурбувалася, як і зажурився ввесь москвофільський табор, який числив на симпатії Чехів, особливо аґрарної партії. Українців цей виступ не здивував, бо чеські аґрарники відомі вороги Українців.

ПОЛЬСЬКІ ҐІТЛЄРІВЦІ.

ВАРШАВА (Польща). — Американський кореспондент доносить, що в Польщі народився польський ґітлєризм. Молодь польської народньої демократичної партії, яка є другою щодо сили найбільшою політичною партією створила нову партію, „національно-радикальну". Та нова партія вже оголосила свою програму. Вона є живою копією програми Ґітлера в Німеччині, з тою тільки зміною, що замісць Німеччини і німецького народу виступає тут Польща й польський нарід. Нова партія є крайно націоналістичною, імперіялістичною і протижидівською. Партія обстоює обовязок примусової загальної військової служби, але не допускає до цеї служби Жидів, котрих уважає тільки тимчасовими мешканцями Польщі, яким повинно бути відмовлене право горожанства. Партія домагається цілковитої реорґанізації економічної системи, піднесення краю під кождим оглядом та усунення з краю чужинецьких капіталів. Партія стверджує, що „старі" партії не є здібні зрозуміти світову революцію і розвязати нові проблєми. Партія рекрутується головно зі студентів університетів, професіоналістів і армії. Кажуть, що вона є небезпечна для бльоку Пілсудського.

ПОЛЬСЬКО-МАДЯРСЬКІ ЗАЗІХАННЯ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Будапештенський часопис „Ешті Курір" подає заяву польського посла Хоінсько-Дзєдушицького, котрий заявив, що Польща тепер підтримує ревізію Версайського договору, бо погодилася з Німеччиною, а тепер хоче мати спільні кордони з Мадярщиною.

ПЛЯМИСТИЙ ТИФ НА ВЕРХОВИНІ.

УЖГОРОД (Підкарпаття). — Доносять з ріжних сіл нашої Верховини, що між селянством поширюється плямистий тиф. В селі Турі-Поляні вислідженo 23 випадки захворінь. Все це наслідком голоду. Значна частина селян уже тепер не має що їсти.

ПІЗНАЮТЬСЯ НА ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — „Ґазета Поранна"боліє, що в Анґлії дуже зацікавлені книжкою німецького професора Банзе про Польщу. А Банзе пише, що Поляки, це надзвичайно неспокійний, амбітний і жадібний нарід. Його територію розібрали були Пруси, Австрія і Росія, бо ті держави думали, що це одинокий спосіб забезпечити себе перед таким спокійним народом. Це й нині одинокий спосіб розвязання польської проблєми".

ВПАЛИ НА СЛІД ТРОЦЬКОГО.

ПАРИЖ.—Мейор малої місцевости Барбісон не годен був погодитися з тим, що в його оселі мешкає у віллі, обведеній кільчастим дротом і стережений двома лютими псами, якийсь чоловік, що не дає про себе знати, а навіть почти не відбирає і не відсилає з місцевости, а тільки відбирає її прямо з Парижа і через Париж її висилає. Вкінці переведено ревізію в того пана, записаного як „М. Содров". Виявилося, що ним є Лєон Троцький, бувший большевицький комісар, тепер на вигнанню. В тій місцевости жиє він уже 4 місяці. Тепер доходять, яким способом і від кого добився Троцький дозволу на побут у Франції. З того місця він веде широку кореспонденцію з ріжними своїми симпатиками, розкиненими по всіх державах світа і, як кажуть, намагається з ними створити „Четвертий Інтернаціонал", який знову має зчинити революційний переворот у цілім світі.

ГОСПОДАРСЬКІ УСПІХИ ФАШИСТІВ.

РИМ. — Осушено малярійні болота, які сотнями літ дошкулювали населенню, а на тих болотах, положених між Римом і Неаполем, вибудовано на протязі 200 днів при помочі 6,000 робітників чудове нове місто з прекрасним парком. Місцевість дасть приміщення 20,000 мешканцям.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРОБІТЬ ДОБРИЙ І ІДЕЙНИЙ ВЧИНОК:

ДОБИРАЙМОСЯ САМІ ДО СЕБЕ

Ми не є і не можемо бути задоволені з дотеперішніх осягів Ювилейної Союзової Кампанії. Річ ясна, що слабі початки ще не є заповідю невдачі. Але й не заповідають успіху! А чи так повинно бути?

Бо чого бракує, щоби кампанія за новими членами, яку ведемо з нагоди 40-літнього ювилею У. Н. Союза, стала дійсно успішною?

Нічого, крім запалу й енерґії, крім крихітки доброї волі, крім деякого ентузіязму для Союза й трохи глибшого розуміння тої великої національної місії, яка була й далі буде звязана з існуванням нашої орґанізації.

Скаже дехто: злі часи. Ніхто тому не перечить, що обставини, в яких жиє українське робітництво в Америці, погані. Але з другого боку можна завважити, що в кождій громаді є більше число Українців, які працюють і мають настільки, що могли би стати членами У. Н. Союза й дітей своїх вписати. І є багато таких членів У. Н. Союза, котрі не мають дітей в орґанізації, хоч могли би легко видержати оплату тої невеличкої вкладки, яка потрібна на обезпечення їхніх дітей.

А тепер ще один бік справи. Можна би зрозуміти отягання, якби тут ішло про якусь жертву, ласку. Але тут мова властиво про забезпечення матеріяльне родин тих, що вступають до У. Н. Союза! Можна би ще розуміти отягання, якби ми притягали до непевної фінансової організації, зле веденої і незагосподареної. А тутже маємо до діла з солідною, чесною й примірно веденою фінансовою інституцією!

Або берім справу з ідейного боку. Якеж це розуміння патріотизму, любови до рідного краю, до українського імени й України, коли ми ваґаємося вступити чи дітей своїх вписати до інституції, яка на протязі 40 літ дала живий доказ найкращої любови до українського народу?

Кампанія за приєднування членів до У. Н. Союза це не забавка, а з національного боку для американських Українців справа першої ваги. Приєднати членів для У. Н. Союза, чи самому до нього вписатися, це не є ніяка ласка, зроблена У. Н. Союзові, чи кому іншому. Це є свого роду народній обовязок, який наказує підперти верховну народню українську установу, а разом з тим забезпечити себе, чи свою родину, на випадок смерти, чи нещасливого випадку.

Всі ми мусимо приложити рук до цеї кампанії. Бо її невдача, це є ганьба, яка спадає на нас усіх, на всю американську Україну.

ПЛЯНОВЕ ГОСПОДАРСТВО В НІМЕЧЧИНІ

З „легкої руки" Сталіна про „плянове господарство" почали говорити в Европі та навіть в Америці. Світова господарська кріза підірвала самопевність приватного капіталу, і самі капіталісти починають шукати „оздоровлення" (санації) в допомозі держави.

Сучасна держава може перетворити господарство, збудоване на конкуренції й змаганні, на плянове, підлегле приказам єдиного центру. Приклад такого „етатизму" бачимо в радянськім Союзі, де держава під проводом диктаторської партії зробила ціле суспільство державними невільниками-кріпаками.

Очевидно Гітлерови, при всій силі його диктатури, ніколи й не снилося здобути таку безмежну владу над життям і майном громадян Німеччини, як це ми бачимо під владою Сталіна.

Не бажання скасувати капіталізм кермує Гітлером, коли він говорить про „великий плян праці", а конечність вийти хочби боковими дверима з тих труднощів, у яких перебуває Німеччина. Приватний почин у Німеччині безсилий, приватний капітал не може пустити в рух фабрик, не може дати праці міліонам безробітних. Це безробіття тяжить, як змора, над владою диктатури Гітлера. Вже минуло більше року від часу перебрання Гітлером державної влади в Німеччині. Гітлер заявив на початку своєї діяльности, як голова уряду, що він потребує чотири роки для здійснення своїх плянів у народнім господарстві. Але міліони напів голодних безробітних не можуть чекати чотири роки! Проти Гітлера, як „попихача капіталістів", веде в Німеччині широку пропаґанду не тільки соціялістичне та комуністичне крило, але також його недавні однодумці на чолі з Оттом Штрасером. Штрасер утворив так званий „чорний фронт", у якім заповідає ліквідацію капіталістичного господарства в Німеччині і повалення диктатури Гітлера.

Памятаємо, як в літі минулого року Гітлер проголосив був, що революція націонал-соціялістів у Німеччині скінчена. Гітлер брав в оборону капіталістичних знавців господарства перед нападами своїх фанатичних однопартійників.

„Треба вільний потік революції перевести в певне корито еволюції (розвою). Тому не сміємо скидати господарника, коли він добрий господарник, але не є націонал-соціялістом; зокрема тоді не сміємо, коли той націонал-соціяліст, якого ставимо на його місце, нічого не розуміє в господарстві". (Промова з 6-го липня 1933 року).

Від того часу відносини в Німеччині змінилися на гірше. Німецька марка має ледви 8 відсотків золотого покриття. Продукція і зовнішня торговля стоять на мертвій точці. Гітлерови та його міністрам доводиться думати про орґанізацію „боїв праці" на те, щоби хоч трохи зменшити безробіття. В першу чергу мається на увазі великі **громадські роботи.** Але для таких робіт потрібні гроші. Де їх взяти? Головний орґан Гітлерової партії, „Фелькішер Беобахтер", наводить промову Гітлера в Мінхені з 21. березня 1934 р. В цій промові Гітлер зазначив, що „довготермінові вклади капіталів (на публичні роботи) будуть фінансовані **позичками".**

Отже нові громадські роботи — це **нова задовженість** німецької держави. Проти обтяження держави довгами виступають капіталісти і господарські знавці. З капіталістично - господарського погляду вони мають рацію. Але вони забувають про **політичні** інтереси влади Гітлера. Гітлер мусить щось тим невдоволеним масам дати, хочби це було й не до вподоби господарникам. І він у промові з 21. березня говорить, що **„революція мусить іти далі'.** А націонал-соціялістичний міністер пропаґанди, Ґебельс, просто заявляє в своїх промовах про тих знавців господарства, які не хочуть визнавати плянів Гітлера:

„Тому, що ми, націонал-соціялісти, переконані, що маємо рацію, то ми не можемо нікого терпіти поряд з нами, що твердить, що він теж має рацію'.

Як поставляться до цих заяв німецькі „капітани індустрії, покаже найближчий час.

Д. І.

ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА МАКЕДОНЦІВ

(УП) Македонці, частина болгарського народу, вже від 50 літ у безперервній революційній боротьбі. До світової війни ця боротьба велась проти Турків, що гнобили Македонців і інші балканські народи, а її кульмінаційним пунктом було славне повстання в день святого Іллі 1903 року. Після світової війни тільки мала частина Македонців діждалася здійснення своїх національних ідеалів — прилучення до Болгарії; решта опинилась у сербському та грецькому ярмі. Гніт нових окупантів перейшов далеко тягар турецького ярма і викликав нову розпучливу боротьбу Македонців — під проводом заложеної ще в 1893 році „Внутрішньої Македонської Революційної Орґанізації" (ВМРО), що на її чолі стоїть нині Ванча Михайлов.

Сербсько - грецький гніт дійшов до того, що нині Македонія не то що не має ніяких політичних прав, але Македонцям не вільно навіть публично говорити своєю мовою, а в практиці окупатських властей вони виняті зпід права. Недавно втік з югославянської частини Македонії перед переслідуваннями поліції македонський інжинір Іван Петров з дружиною, і вони внесли до Союза Націй меморіяли, в яких говориться про недолю Македонців в Югославії. В меморіялі пані Петров є мова між іншим про терор сербської поліції.

„Катування і вбивства македонських Болгагів — пише авторка меморіялу — яких єдиним злочином є те, що вони не хочуть бути Сербами, повторяється безнастанно на приказ властей. Згадаю лише вбивство студента Монева в префектурі в Стіпі, Памчі Велева в Іскубі, купця Попова у Велесі і т. д. Кого не відважуються вбити, того інтернують у Шумадії або кидають без суду в тюрму. Я бачила власними очима через отвір в даху, як на подвірі підпрефектури в Іскубі, яка знаходиться проти нашого мешкання, завісив сербський жандарм македонського селянина вниз головою на дереві і бив в страшний спосіб мокрою линвою. І на власні очи бачила я, як один селянин з села Кулічани, який збожеволів із горя, що сербські жандарми замордували йому сина, двічі тижнево приходив до префектури і жадав свого сина. І кождим разом проганяли його копанням, аж одного дня сербські жандарми, щоби зробити кінець трагедії, вдушили його. Нелюдські крики доносились що ночі з префектури. Це були кроки розпуки тортурованих македонських Болгар. Всюди по селах розповідають жінки про терпіння, яких мусіли зазнати їхні мужі і діти через терор властей. Цей терор переходить іноді в садизм, як нпр. в Стіпі, у батька македонського воєводи Дмитра Палікрушева, який згинув у сутичці зі сербськими відділами. Нещасного батька примушено не лише прилюдно відректись свого сина, але сербські власти ще змусили його під загрозою смерти до такого безбожного акту, якому рівного нема. Він мусів купити кілька посуд вина та пива і відбути на гробі свого сина поминки, разом з іншими мешканцями, яких теж змушено туди прийти. Я питаю себе, як не збожеволів нещасний батько".

Оце фраґмент із македонської дійсности в Югославії. Проти сербського терору відповідає терором ВМРО. В македонських горах стало зводять бої з македонськими партизанами спеціяльно школені і приспосіблені до цього полки сербського війська і жандармерії. „Македонія для Македонців" — оце клич, за який крівавляться від пів століття два міліони людей з неслабнучим ні на мент завзяттям. І Македонія не спічне напевно скоріше, поки не здійсниться її національний ідеал.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ ІСТОРІЯ ПОВТОРЯЄТЬСЯ?

У Румунії викрито заговір на життя румунського короля Карла та його жидівську коханку, Гелену Люпеску. Заговірники збиралися вбити їх, як колись сербські офіцири вбили сербського короля Олександра Обреновича і його жінку, королеву Драґу.

Вбивство Олександра й Драґи мало хіба те значіння, що на місце династії Обреновичів вступила на сербський престол династія Караджорджевичів. Якби так нині румунським заговірникам повелося вбити короля, то яке значіння мало би це на хід подій у Румунії та в світі? У нерумунських ґазетах часто появляються побоювання, що вбивство румунського короля може мати такий вплив, як убивство Франца Фердинанда в Сараєві в 1914. році.

ДЕ ПРАВДА?

Сенатор Дейвид Рід почав у Филаделфії свою кампанію за новий вибір від того, що в своїй промові остерігав Американців перед політикою президента Рузвелта.

Говорив Рів, що Американці не можуть добитися добробуту розкиданням гроша. Приймати таку думку, значить стільки, що приймати отрую в тій вірі, що приймається лікарство. Американці приймають цю думку, бо вони нині даються дурити обіцянками про чародійні ліки на застарілі хороби.

Доналд Річберґ, дорадник адміністрації відбудови краю, говорив у своїй промові з Маямі до адвокатів і купців у Ню Йорку, щоб Американці не далися зводити аґітацією проти політики відбудови краю президента Рузвелта, бо цю аґітацію ведуть люди, які хочуть капіталізувати страх американського народу перед різкими реформами президента.

Отже можете тепер вибрати те, що вам подобається: хочете, то вірте собі, що, приймаючи політику президента Рузвелта, Американці даються дурити марними мріями, що знайшли лік на застарілі недуги; а хочете, то вірте собі, що, відкидаючи політику Рузвелта, Американці даються заголюкувати людям, які торгують страхом.

ДВІ МІРИ.

Сказав один жидівський письменник: Жаль мені Айнштайна. Як йому вдасться доказати свою теорію релятивности, то Німці скажуть, що він великий Німець, а Французи, що він великий міжнародній учений. Як же йому не вдасться, то Французи скажуть, що Айнштайн Німець, а Німець скажуть, що він Жид.

Щось рівнобіжного до цього знаходимо в користь Жидів. „Ню Йорк Таймс" з 13. квітня доносить, що в Лондоні арештовано за фальшівництво трох Поляків. Імена тих Поляків показують, що це Жиди. На тій самій стороні пише ця ґазета про переслідування в Німеччині Жидів, а не Німців.

Та Поляки не мають багато основ до нарікання. Бо вони теж по світі возяться з українськими артистичними виробами, представляючи їх за польські, за вироби Поляків; а коли в Польщі навіть Поляк щось украде, то вони не забувають додати, що це не Поляк, а Русін.

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

(20)

— То мій товариш з моїх дитинячих літ, — відповів полковник. — Яцко Моцах. Пізніше промишляв як запорозький і степовий мисливий. Тому чотири роки прийшов до мене. Був як божевільний. Висповідався перед мною. Він тричі тяжко прогрішився. Першим гріхом було... .

Полковник зацукався.

— Сам не знаю, чи виявляти його тайну, — сказав.

— Як він чесно відпокутував, то виявлення його гріхів, до котрих сам признався був, не зробить йому нечести. По його смерти се виявлення й шкоди не принесе йому ніякої.

— Твоя правда, — сказав полковник і розказував далі:

— Першим його гріхом була смерть чесної дівчини. Вона втопилася з його вини. Хоч любила його, то він ту дівчину, котрій сам завернув голову, покинув для іншої, негідної. Вдруге согрішив, тяжко тим, що вбив невинного чоловіка, гадаючи, що він баламутить йому його другу любку.

Чуючи се, Заприводa вдарився рукою в чоло, бо йому тепер стало ясно. Він на власні очи бачив, як сей Мацах согрішив утрете. Оповідання полковника Заприводa перебив, кажучи:

— Втрете согрішив, вбиваючи виновницю його двох перших гріхів.

— То й ви знаєте про нього?

— Я був при тім.

— То чогож ви питали мене, хто він?

— Бо я не пізнав його. Тоді він ще не мав такої великої патлатої бороди, котра його цілком змінила. Я пізнав його лиш частинно. Я лиш пригадував собі, що його бачив при якійсь кровавій пригоді...

— Коли він прийшов до мене в крайній розпуці, я порадив йому, щоби ті гріхи відпокутував якою тяжкою службою в користь своєї землі і свого народу. Він відійшов від мене і в короткім часі став мені приносити або присилати дуже цінні вісти про небезпечні для нас замисли наших ворогів. Спершу я не знав, де він обертається і яким способом роздобуває тайни ворога. Треба знати, що прислані нам вісти все справджувалися. Аж раз я просив його сказати мені, де його можна знайти, бо бувало, мені треба було вислати когось до нього, або по нього. Тоді він сказав мені, що вкрутився до польського монастиря, десь коло Чечельника. Служить монахам як мисливий, що монастир заосмотрює в мясо і одночасно є їх шпіоном. Здобув собі повне довіря тих монахів. Що Ляхи не загадалиб зробити в сих сторонах, звіщали про се монахів. Очевидно про се знав зараз також їх мисливий і, як гадали, їх вірний звідун. Таким способом він, змиваючи свої гріхи, міг відхилити від нас неодну біду і нині спас Запороже від одного ворожого ґарнізону, котрий нелегко прийшлось би викурити.

Полковник закінчив, звертаючися до Заприводи і Грибовича:

— Ви з вашими сотнями рушайте кінчити діло, розпочате Яцком Моцахом!

(Кінець).

Блажко Г. Войнич.

ДУМКА ВСЕ ОДНО, ЩО ВЧИНОК.

Один священик мав долинку, де звичайно було забагато води й усе заливала молоді засіви, частини поля. Як зробити тому кінець? Постановив іще завтра наймити кількох людей, щоби викопали ями, аби ця вода спливала. Як священик вийшов згодити людей, стрінув балакучого, хитрого Цигана.

— Що потребуєте? — спитав Циган.

Священик йому коротко розповів. Циган сказав, що сам совісно зробить цю роботу до трох днів. Як прийшли до хати, Циган сказав, що рад би висповідатися. Священика втішило це.

При сповіди священик питає Цигана:

— Ну, Циґане, чи ти робив це...

— Ні, панотче!

— А чи не вкрав ти?

— Я не крав, лише прийшла була мені думка, чи не вкрасти би чогось.

— Не роби того, Цигане, думка то те саме, що й діло. Подумати, значить зробити.

Циган добре затямив собі священикові слова.

Як прийшов день, що треба було йти до роботи, взяв собі Циган їсти на ввесь день, і пішов веселий. Сонце припікає...

— Е, та я не дурний робити в таку спекоту. Я подумаю собі, що працюю! Таж сам священик говорив: думка, то те саме, що й діло.

Три дні так лежав Циган у тіні крислатого дерева й навіть не зачинав копати. Вечором вертався в хату, а вранці покріплений на силах виходив на роботу, по правді на „думання".

Як третього дня вернувся на приходство, спитав його священик:

— Коли буде готове?

— Завтра до десятої години, потім прийду по гроші.

Пішов Циган і четвертого дня на роботу, одначе не вертається.

Священик нетерпеливий вибрався в долинку. Як Циган побачив священика, встав ліниво, взяв рискаль і йде копати.

— Щож це, Цигане? Четвертий вже день, полудне, а ти береш рискаль і забираєшся до копання?

— Прошу вас, панотче, чи пригадуєте собі ваші слова, а я їх добре затямив: думка, це все одно, що й діло!

Сказав це Циган, і не стало його перед священиком.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Ню Йорк. — Бесідником на лемківськім вічу в Ню Йорку, дня 18 березня, був теж гром. Йосиф Катулька з Бруклина.

В. К., Вунсакет, Р. Ай. — Такі описи наших відправ по церквах підчас Великодних Свят появляються по многих наших громадах. З усіх сторін надсилають нам такі витинки і годі їх містити, бо вони мають головно льокальну вартість, а у всіх них пишеться про одно й тесаме.

ПРИЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

АСТОРІЯ, Н. Й.

Отсим повідомляємо головну канцелярію У Н. Союза, що відділ 5 У. Н. Союза приєднав до нашої організації на протязі останніх трох місяців 9 нових членів. Хоч це не є велике число членів, то одначе ми певні, що до кінця ювилейного року наш відділ сповнить як слід свій обовязок супроти У. Н. Союза, та звербує таке число членів, яке на нас припадає, та яке відповідатиме вимогам проголошеної ювилейної кампанії.

При тій нагоді подаємо також імена урядників відділу, які приєднали тих нових членів. І так, предсідник Іван Сидор звербував Кирила Гуменчука і Катерину Мартин; касієр Стась Кривень, приєднав Миколу Микитин; секретар Павло Барнич зорганізував Марію, Анну й Франка Лабяк, Єлисея Левенця, Петра Сененького й Михайла Фидинича.

За відділ 5 У. Н. Союза:

Павло Барнич, секр.

ШАМОКІН, ПА.

Якраз цього року, 22 лютого, минуло 40 літ, коли в Шамокін, Па., зібралася горстка українських емігрантів на перші збори і тут поклали основу під будову нинішньої могучої організації, що зветься „Український Народний Союз".

Тому саме перший відділ У. Н. Союза в Шамокін, Па., постановив торжественно відсвяткувати сорокілітній ювилей Союза, а тимсамим і своє сороклітнє існування, та вшанувати память перших піонірів-основників Союза, котрі померли, й тих що ще жиють, — святочним концертом дня 22 квітня 1934 року.

Програма ювилейного свята-концерту буде така:

В неділю, дня 22 квітня, і годині 9. рано, відправиться Служба Божа, а по Служб панахида за померших членів-основників. Опісля зійдуться члени і громадяни до церковної галі, де відбудеться концерт і будуть виголошені промови, а зараз по концерті відбудеться спільний обід в українськім клюбі, на котрім також будуть промовляти визначні бесідники.

На це свято загостять також Вп. головні урядники У. Н. Союза, щоби своєю присутністю гідно вшанувати память основників тої славної організації, котрої вони тепер є представниками, та розкажуть нам про сороклітню працю, яку сповнив У. Н. Союз для нашої еміграції, як теж про користи, які дає батьки Союз своїм членам.

Отсим маємо честь запросити на цей ювилей всіх місцевих членів, а таксамо й сусідів, членів Союза. Памятаймо, що кождий член повинен обовязково придбати бодай одного члена, бо в той спсіб найкраще вшануємо працю перших піонірів, та славно відсвяткуємо сороклітній ювилей нашого дорогого Українського Народного Союза.

А. Дрозляк,
А. Шаршонь,
члени ювилейного комітету.

Дочка оповідає мамі про свою подорож пошлюбну в Італії:

— Та раз, мамо, я мала трохи неприємну пригоду. Той старий осел після короткого відпочинку вперся і ніяк не хотів рушити в дальшу дорогу.

Мати (обурена перебиває дочці): Що?! що? Я не можу повірити! То дійсно той баранчик так поводиться місяць по шлюбі!?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відкриття фільмової студії Авраменка.

Колиб так можна було належно сфінансувати нову ідею Авраменка, то вона змоглаб нам принести справжню прислугу. Це ідея збирати на фільму всякі важніші прояви народнього життя серед Українців в Америці і їх висвітлювати в українських галях по цілій Америці. Це на те, щоби нашу молодь і дітвору тримати все заінтересованою українським життям. Крім цього найгарніші картини з такої фільми треба зібрати в одну українську фільму і доробити для неї якусь завязку, щоби опісля перемінити в драму.

Все оте має на цілі фільмова студія Василя Авраменка, приміщена в Ню Йорку в звіснім домі під ч. 30 Іст 7-ма вулиця, в прегарно відновленім льокалі внизу, прикрашенім мережками в українському стилі.

На відкриття студії зібралося в пятницю 30 березня значне число видних громадян з Ню Йорку й околиці. Вони вислухали пляни Авраменка і зложили йому побажання. Присутних повитав іменем нюйорського комітету гром. І. Бойчук, а опісля просив п. Авраменка, щоб він розказав про свої пляни. Отже від нього довідалися приявні, що він хоче провадити дальше танкову школу, а при ній провадити фільмову студію, бо така комбінація доповнює себе гармонійно.

Словно зложили побажання: заст. голови Провидіння, гром. Кирило Піддубчишин; отаман Чорноморської Січи, Евген Драґінда; секретар О. Д. В. У., Е. Скоцко; М. Мурашко; секретар нюйорського Нар. Дому, д-р С. Демидчук; громадянка А. Віщук іменем нюйорської ґрупи; Василь Жуковський іменем другої січової сотні з Джерзи Сиі, арт. Петро Ординський і артистка Марія Гребенецька.

В суботу, 31 березня, відбулася в домівці студії конференція бувших учеників школи Авраменка і їх провідників. Всі прийшли до висновку, що треба конечно продовжувати науку танків між молодю, а також поширити її на старших громадян, щоби створити товариське життя на зразок такогож життя в рідному краю. Все те на це, щоби зблизити молодь тут роджену до старшої громади. Для старших треба придумати відповідні танки.

У виконанні ухвали конвенції українських танцюристів в часі вистави в Шікаго в 1933 році, рішили учасники конференції проголосити один день в червні для загального відсвяткування пятьліття початку танцюристичного руху під проводом В. Авраменка. Виконання цього діла доручено Школі Авраменка і йому також доручено підготовити відповідний виступ в однім з театрів при Бродвею в Ню Йорку десь у половині червня. Одобрено також фільмове діло у звязку з підготуванням до поновного виступу.

Оба вечорі закінчено висвітленням фільмових новинок з українського життя, взятих на фільму п. Авраменком. Між ними була картина з вистави в Шікаґо, з конвенції У. Н. Союза в Дітройт, з наради делеґатів Провидіння в Ню Йорку, з життя українських фармерів в Ґорґам, Норт Дакота, й ін. дрібніші. Все те дуже припало до вподоби приявним гостям.

Щоб заінтересувати громадянство підготовкою до нового виступу, доручено Школі Нац. Танку скликати представників нюйорського громадянства на нараду на вівторок, 10 квітня.

Світозор.

Син: — Тату, як називаємо чоловіка, що їздить автом?

Батько: — Це залежить від того, чи він нас обхляпає болотом, чи ні.

Ю. Бортош-Кумятський.

ПІСНЯ СИРІТ.

Наша хата похилена,
Поля мало в нас,
Залишили батько, мати
Діток в лютий час.

Батька вбило на роботі,
Маму вмертвив тиф,
Ми обдерті та голодні,
Сукна хочби риф...

В панськім лісі вже роботи,
Пан казав, нема...
Де подітись, Боже милий,
В хаті в нас зима!

В Америці брат найстарший
Мучивсь дотепер,
Але вчора написали:
В шахті він помер.

Брата меншого забрали
В армію служить...
Тяжко, важко сиротятам
На цім світі жить...

А сестричка у нехриста
Служить третій рік,
За рядину й кусник хліба
Коротить свій вік.

Дома ще позіставались
Дітоньки дрібні,
Недорослі, недокровні,
Жалісні, дурні...

В хаті сумно, вікна й двері
Снігом замело...
Розійшлися сиротята
Жебрати в село...

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(24)

ДРУГИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Звіт відповідального редактора „Свободи", д-ра Л. Мишуги.

Ми звертали увагу робітництва, що тепер держава і капіталісти переживають велику кризу і що тепер є саме добра нагода використати той критичний момент на скріплення робітничої сили і видвигнення робітничих домагань. Ми казали, що як держава може видавати біліони долярів на вбивання людей підчас війни, то може вона видати біліони на боротьбу з нуждою і депресією. І твердили, що коли теперішня система господарська не дописує і не дає змоги задоволити робітничих домагань, то треба йти за єпископом Менінґом і поставити домагання, що мусимо знайти таку промислову систему, в якій усі можуть справедливо користати повністю з божих дарів. І ми заступали погляд мейора Ля Ґвардії, що коли нинішня економічна система не може нас виратувати з депресії, то пощо далі держатися такої економічної системи?

Ми взивали робітництво піддержувати робітничі організації й добути собі політичні впливи, щоби тим робом добитися скорше збільшення заробітку, скорочення годин праці без зменшення заробітку і можливости жити по людськи, відповідно до вимог модерного життя.

В наших статтях уважали ми страйки, як і війни, за небажані. Але заразом оправдуємо їх тоді, коли умовини не дають виходу з ситуації. І тому взивали ми наших робітників видержати в страйках. Вказували їм на підступи підприємців розєднати робітників. Вказували на такі величезні шкоди, які завдають робітники робітникам, коли, як от у Пенсилвенії, одні признають „Юнайтед Майн Воркерс", а другі, як от ославленої Фрикової Коксової Компанії, компанійну юнію „Індепендент Бродергуд".

Як у національній так і в соціяльній боротьбі узнавали ми, що не боротися — значить боротися по противній стороні, значить, утікати перед національним чи робітничим ворогом і здавати йому позиції без боротьби.

Річ ясна, що не можливо мені згадати про всі наші статті хоч одним реченням, а тимсамим згадати і про ті всі робітничі справи, які ми порушували. Це, що я подав, є тільки приклад з того матеріялу, який був зужитий у редакційних статтях, а з якого можна виробити собі погляд на те, як ми дивимося на робітничі справи.

А про справи національні, українські, не вважаю за потрібне говорити, бо на це дає відповідь кожде число „Свободи" кождого дня. Вистарчить взяти в руки одно тільки число „Свободи" і його прочитати, щоби зорієнтуватися щодо нашої національної програми.

Дуже важке завдання спало на редакцію, як остання конвенція У. Н. Союза та головний уряд передали нам редаґування осібного тижневика англійською мовою. Досі ми говорили про справи молоді головно зі „Свободи". Там ми давали слово самій молоді, а зі свого боку намагалися говорити більше до старшого покоління, щоби його освідомити щодо тих змін, які заходять між світоглядами старших і їхніх дітей.

В англійській частині ми намагаємося виправдувати старше покоління. Ми вказуємо молоді на ті труднощі, які приходилося старому поколінню, що виросло в чужім краю і на селі, побороти в Америці, в фабриці й у місті, серед чужого народу й чужої мови. Ми вказували теж, що деякі хиби наші це є наслідки того, що старші виховалися в школі рабства, неволі й гнету. Звідси така завить, коли хто мається краще від другого, коли хто вибивається. Звідси фальшиве розуміння демократії, народолюбства, бо правдивий приятель народу підтягає нарід до духових і матеріяльних висот. Памятаймо на те, що старокраєва шляхта гляділа на селянина як на хама і простака. І такий погляд з глумливого панського стола перейшов і до багатьох наших голов. Отсе і є те, чого тут роджена і вихована молодь не може ніяк розуміти. Вона привикла тут в Америці до джентельменів, до того, що хтось є „містер" чи „міс" чи „міссіс" без огляду на те, чи хто працює в офісі, в майні, чи в фабриці. І тому нам нераз так тяжко їй вияснити оте, ще невикорінене з нашої старої ґенерації „хлопоманство", ділення нашої суспільности тут в Америці на „хлопів" і „панів". Підношу те щиро й отверто, з вимогою до старшого покоління, щоби воно не затроювало молодої душі отруєю, якої набралося з австрійсько-польських часів, і не розбивало нам молоді, яка не розуміє такого поділу і не хоче нічого про нього чути. Це є вимога, а не просьба, від тої молоді, що працює для У. Н. Союза і горнеться біля нього та його органу „Ю. В.".

Не є моєю річю твердити, чи „Ю. В." має успіхи. Я можу тільки ствердити, що ми за один тиждень одержуємо від молоді більше листів, ніж було перше за останніх 10 років. Можу ствердити з тих, котрі надсилають листи, що молодь є захоплена цим дарунком У. Н. Союза. Можу ствердити, що за короткий час ми здобули цілу низку щирих молодих симпатиків, дівчат і хлопців, котрі, можна сказати, взяли собі за пункт амбіції допомагати видавництву в такий спосіб, щоб воно стало гордістю духового успіху молодої ґенерації. Можу ствердити, що як тому 40 років У. Н. Союз мав дійсно надзвичайних загорільців для Союзової справи, так такісамі загорільці виростають сьогодня з молодого, тут уродженого і вихованого українського покоління.

В особі п. Стефана Шумейка ми набули дуже солідну помічничу редакційну силу, котра віддається своїй праці з повною посвятою і з повним розумінням, що ми тут працюємо над ділом великої ваги, сповнюємо завдання, за яке неможливо дістати відповідну матеріяльну винагороду, а тільки ту сатисфакцію, що працюємо для великої ідеї.

(Далі буде)

Міліони.

— Чи ви бачили того кремезного пана? То найбогатший чоловік у нашому місті. Тому двадцять літ прийшов до міста в одній сорочці, а нині вже має міліони.

— Ради Бога, що він робить із тільки сорочками!?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

Віче в справі Лемківщини.

Злучені товариства, братства, політичні клюби і релігійні громади скликали дня 10 березня віче в справі Лемківщини.

Віче відкрив голова Комітету Несення Помочі Українцям на Лемківщині, Юрій Присташ. Він пояснив ціль віча. Нам, Українцям, час від часу приходиться скликути протестаційні віча тому, бо окупанти на всіх частинах українських земель вибирають ріжних способів, щоби нищити наших братів морально й матеріяльно. Предсідник представив нашого старенького ґенерала Володимира Сікевича, котрий виголосив перший реферат на тему, як окупанти працюють спільними силами на знищення нашого народу. У своїй дво-годинній промові та дуже зрозумілими словами представив всіх окупантів та їх пляни. Він доказував, що московські червоні царі лише на словах інтернаціоналісти. На ділі вони такі самі російські патріоти, як і російські царі. Вони теж працюють за одну неделіму Расію.

Коли на Україні був український уряд, то завів українські школи, університети, Українську Академію Наук. Червоні царі кричали до селянства й робітників голосною трубою: „Земля селянам, фабрика робітникам, всім народам рівноправність!" так довго, поки не злапали народа в свої азійські пазурі. Тепер показують це, що вміють Азіяти. Наслали на Україну міліцію та військо, які не розуміють нашої мови, а комісарів з Москалів та Ляхів, як Косьор й інших йому подібних. Наших професорів і академіків повисилали на Соловки. З Української Академії зробили московську, бо в ній не мають місця Українці, тільки яничари й Москалі. На нашій урожайній, чорній, багатій землі, на котрій наші предки ніколи голоду не знали, червоні царі відновили середновічню неволю. Що селянин наробить, то московські нероби заберуть, коли наш селянин скаже, що він робив для себе, то його назвуть контрреволюціонером і без жадного суду под стінку. Так вимордувала та московська грязь у 1933 році вісім мілінів наших братів одних голодом, а інших тюрмами. Колись російські царі заманювали наших гетьманів, обіцювали їм все і вся, щоби тільки Україну злучити з Москвою. Коли прийшло до злуки, то Москалі користали, бо забирали пшеницю, жито, цукор, а Україні за те все платили шибеницями або Сибіром. Тесаме роблять теперішні диктатори. Як Українці кажуть, щоби вони робили хліб для себе, то їм дають кулі їсти.

Деякі наші яничари за границями проповідують нашим чесним робітникам, що червоні відберуть від Польщі Холмщину, Підляссє, Галичину й Підкарпатську Україну. Та подивітьсе на їх політичну роботу, як вони стараються відбирати від польського диктатора Пілсудського. Вони заключили з Польщею пакт про ненарушення границь. Польський диктатор каже до московського: „Ми твої товариші! Ти диктатор, і ми такі самі. Робіть те саме з тими хахлами, що ми робимо. Не дайте їм української школи, бо то так, як гармати. Вони хочуть самостійної України. Замісць школи дайте їм шибеницю!"

І так вони роблять. Але й це їм не поможе, бо наш народ пізнає сам себе. І несподівається більше нічиєї помочі, тільки своїми власними силами прожене окупантів з усіх частей української землі. Як окупанти переслідують наш народ, на те не дивімся, тільки берімся до роботи. Свідомість іде скорим кроком на всіх наших землях.

Ми чули й чуємо з Західньої України, з Лемківщини, що там, хоч яке було сильне москвофільство, то сьогодня українізація скручує вязи всьому шумовинню. Наші люди не хотять бути більше рабами, тільки вільними господарями в своїй рідній хаті. Маймо надію взяти кріса в свої руки на ворогів. Війна неминуча. Тож нам, Українцям, треба бути приготованими. На іміґрації треба утворити один політичний фронт, щоби нас не заскочила війна знов неприготованими. Відкиньмо всі партійні непорозуміння, бо через партії ми вже раз утратили Україну. Не будуймо хати з верха, будуймо її з фундаменту. Як буде збудована хата, то опісля в ній заведемо господарку таку, щоби всі горожани мали в ній рівні права. Не падаймо на дусі, чи буде самостійна Україна, тільки кріпімся тим духом, що вона була, є й має бути.

Переказуймо своїм дітям, що така Велика Нація з 45 міліонів душ, хоч упала раз, але встати мусить. Коли прийде та пора, що затрублять труби свободи, то наші козаки піднесуть гордо вгору синьо-жовтий прапор на всіх частях України.

Публика нагородила ґенерала грімкими оплесками.

Другим бесідником був о. Лев Весоловський, котрий пояснив ширше, що значить Рідна Школа і як Ляхи переслідують її, а коли бачать, що не можуть нічого зробити, підкуплюють ріжних яничарів. От тепер таке роблять на Лемківщині. При помочі зрадників видали польсько-кацапський буквар і з тим хотять ширити між нашими братами думку, що на Лемківщині є друга нація. Тож ми маємо запротестувати проти польського уряду і ріжних яничарів. Не має бути ріжниці, звідки хто походить. У нас має бути одна українська школа на всіх наших землях від Кавказу аж по Попрад.

Секретар Михайло Адамовський прочитав отсю резолюцію, котру публика одобрила через піднесення рук.

„Ми, американські горожани українського походження, зібрані на вічу в Українськім Народнім Домі дня 10 березня 1934 р., в присутности 500 людей, які інтересуються живо подіями в давно полишеній батьківщині, осуджуємо низькі заходи коло обмосковлення та відорвання від корінного пня українського народу нашої Лемківщини.

„Осуджуємо ганебний поступок кацапської кліки в особах Бачинських, Яворських і інших їм подібних, які роблять заходи коло видання лемківського букваря.

„Протестуємо проти польського уряду, який навмисне піддержує ворожу українському народови акцію та підпомагає морально й матеріяльно в ганебному відлучуванню Лемківщини від решти українських земель, чому ми взасаді рішучо противимося.

„Осуджуємо видавання букваря лемківським ділектом. Ми стоїмо за одну літературну мову, яка признана всіми землями, котрі замешкують Українці.

„Домагаємося звільнення з тюрми наших селянських синів, котрих несправедливі суди засудили в Сяноці на досмертну вязницю.

„Кличемо всіх наших братів з Лемківщини дати від себе до своїх громад рішучий протест проти навмисного нищення культурного розвою, який тепер на Лемківщині почався та поперти українізацію, котра іде скорим кроком і дати матеріяльну піддержку".

ЗА КОМІТЕТ:

Юрій Присташ, голова; **Мих. Адамовський,** секретар; **Мих. Іванчак,** касієр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

У допомогу Лемківщині.

Комітет Допомоги Лемківщині перевів коляду і зібрав $35, які вислано через Обєднання до краю з таким призначенням: $20 для філії товариства „Просвіта" в Сяноці, а $15 Виділови Кружка Рідна Школа в Морохові, почта Загір, пов. Сянік.

Колядовано на лісту 11 від. ОДВУ і лісту Лемківщини.

Колядували: О. Роман, М. Журат, С. Мельник, Т. Копка, І. Ринґо, А. Брила.

Жертвували: по $1: Т. Чех, І. Дуганюк, Олена Осип, М. Сова, Ю. Фустик, Пашкевич, П. Зятик, І. Лутківський, Т. Жуковський, о. Середа, І. Фела, Т. Карлак, Український Базар, М. Дарогук, В. Струж, П. Шумекер; С. Ковбаснюк $2; по 50 цнт.: М. Журат, М. Лагавчук, С. Орлов, Полянський, Д. Опир, Н. Фуціла, С. Мельник, Т. Копка, С. Базар, О. Роман, Анна Русановська, Севин, Т. Мандзюк, Балацький, Т. Ковалюх, М. Мельник, І. Ринґо, С. Погоре, І. Грицко, П. Копча, Саловський, В. Присташ, Анна Ринґо, Місевич, Т. Сірко; Анна Одомірок, 45 центів; а по 25 цнт.: А. Венґрин, С. Пужик, І. Сутчак, Анна Войтина, С. Цалинський, Юрія Гаманок, К. Рокот, П. Кмецік, М. Зибрин, І. Васенда, М. Тутка, Е. Кудляк; Н. Н. 45 цнт., а Комітет доложив 60 центів. Разом зібрано $35.00.

К. Д. Л.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Коляда на Рідний Край.

Наш парох о. Колтуцький зарядив коляду на народні ціли, а занявся нею наш діріґент хору. Заколядовано $30 і вислано до краю через Обєднання, по рівній части на боєву акцію, Рідну Школу й Інваліди. Жертвували по $2: Відділ „Провидіння", Т. Данилюк, В. Гук; по $1: о. М. Колтуцький, В. Заблоцкий, Н. Бобиляк, Д. Підгайний, І. Віхок, Т. Саворюк, І. Когут, П. Комонка, Д. Йосик, К. Явна, А. Ґарбачівська, Н. Кіндзерський, Т. Солотва, В. Гетманюк; Н. Кмита 75 цнт.; по 50 цнт.: М. Боднарчук, В. Запаржоний, С. Каспряк, М. Каспряк, В. Ґонтарик, П. Білан, М. Данилишин, О. Цапко, М. Білецький, І. Рибак, С. Рачук, І. Божак, С. Постернак, А. Сисак, Н. Копчак, П. Головка, І. Дябло, А. Навроцький, М. Грибораш, Л. Копчук, В. Могильський, Т. Довжицький, С. Хемій, Д. Коростинецький; по 25 цнт.: С. Ільків, А. Тимків і С. Гадин.

Т. Данилюк.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На голодуючих.

Українська Автокефальна Дієцезія переслала до Обєднання $22.42, призначуючи ту суму на голодуючих збігців з Великої України в Румунії. Ті гроші походять зі збірки, переведеної українською автокефальною парохією в Джансон Сіти, Н. Й.

На науці природи.

Учитель: — Тут показую вам два випхані птахи. Один це ворона, другий це дрізд. Романюк, скажи мені, котрий то дрізд?

Ученик: — Той, що стоїть коло ворони.

Померанц позичає на проценти.

— Слухай, — питається його знайомий — чому ти зимою позичаєш на 30 процентів, а літом на 40 процентів?

— Або ти не знаєш, що в літі дні довші?

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(87)

„Як вони не будуть їм приглядатися докладніше", говорив Тарзан князеви, скинувши тіла вояків униз на подвіря — „то подумають, що це раби, які згинули, пробуючи втікати". Князь почав обшукувати кишені богатих шляхтичів, що лежали пяні, та забирати з їх кишень гроші. „Це золото отворить нам неодні двері", сказав він.

Мовчки оба перейшли в далеку частину Королівської Бані, в котрій вони були увязнені, не стрічаючи через вчасний ранок багато людей. Одначе вони скоро догадалися, що не задовго кридарі наповняться людьми. „Нам треба сховатися на деякий час", сказав Комодофльоренсаль.

„Тутка якраз добре на це місце", сказав він, „спільна кімната, де кождий може собі наняти нічліг". Вони ввійшли. Проти них вийшов раб. „Свічки для двох", сказав Комодофльоренсаль, даючи рабови гроші. Скоро оба захропіли твердим сном.

Пізніше вони відважно вийшли з кімнати на ясні коридори, тепер повні людей. Тут Тарзан вперше побачив жінки з кляси войонників. Їх лиця були розмальовані темно-червоною фарбою, очи на синьо, а їх одіж була така, що ліве рамя й нога були нагі.